

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
з навчальної та методичної роботи
к.психол.н., професор
О.О.Назаров
“_____” _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ З ПЕРСОНАЛОМ»

спеціальність 6.030102 «Психологія»

спеціалізація «Робота з персоналом»

Харків 2016 рік
(місто)

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічні технології роботи з персоналом»
(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія»
(назва спеціальності)

за спеціалізацією «Робота з персоналом».
(назва спеціалізації)

Розробник програми:

доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах, к.психол.н, доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Кучеренко С.М.

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою

психології діяльності в особливих умовах (ПДОУ)
(назва кафедри)

Протокол від «23» травня 2016 року № 10

Начальник (завідувач) кафедри психології діяльності в особливих умовах
(назва кафедри)

_____ Перелигіна Л.А
(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2016 року

Рекомендовано вченою радою факультету соціально-психологічного
(назва факультету)

Протокол від «16» червня 2016 року № 10

Голова вченої ради соціально-психологічного факультету
(назва факультету)

_____ Куфлієвський А.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2016 року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, (спеціалізація) освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань <u>0301 «Соціально-політичні науки»</u> (шифр і назва) ^(шифр і назва)	цикл загальної (вибіркової) підготовки	
Модуль 1	Спеціальність (спеціалізація): <u>6.030102 «Психологія»</u> (шифр і назва) <u>екстремальна і кризова психологія, робота з персоналом</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання _____ (назва)		4	4
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		7	7
з них: аудиторних 44 самостійної роботи 46	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	2 год.
		Лабораторні	
		_____ год.	_____ год.
		Самостійна робота	
		46 год.	10 год.
Індивідуальні завдання: _____ год.			
Вид контролю: диф.залік.			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44/46

для заочної форми навчання – 10/80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Психологічні технології роботи з персоналом» є формування системи наукових понять і базових уявлень про аспекти професійної діяльності та розробки і впровадження психолого - організаційних технологій для вирішення основних психологічних проблем, які виникають у процесі діяльності та розвитку організацій знайомство студентів з особливостями роботи психолога в організації, поняттями, принципами, технологіями роботи з персоналом.

Завдання:

- сформувати уявлення про предмет, завдання, методи організаційної психології;
- сформувати системи наукових понять і науково впорядкованих базових уявлень про всі суттєві аспекти функціонування організації;
- надати практичні знання та навички розробки і впровадження психологічних технологій роботи психолога з організацією, групою і особистістю;
- досліджень станів, динаміки та функціонування організації;
- забезпечити підготовку майбутніх спеціалістів до вирішення питань:
- впровадження психологічних технологій;
- специфічних психологічних особливостей організаційної діяльності;
- психологічних основ діяльності персоналу організацій;
- особливостей ефективної взаємодії працівників та організації;
- проведення організаційного консультування.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

- основні поняття, категорії і інструменти психологічних технологій роботи з персоналом;
- етапи і принципи технологій роботи з персоналом, процесу організаційного консультування і коучингу;
- компетенції і основні напрямки діяльності психолога в області розробки та застосування технологій роботи з персоналом;
- вимоги до психолога, який працює в організації;
- психологічні феномени, пов'язані з індивідуальною поведінкою людини і котрі мають відношення до її діяльності в організації;
- критерії визначення організаційно-психологічних проблем і завдань;

уміти:

- використовувати системи категорій і методів, необхідних для вирішення організаційно-психологічних завдань;
- діагностувати і вирішувати організаційні проблеми і завдання, детерміновані психологічними факторами;
- виявляти проблеми психологічного характеру при аналізі конкретних організаційних ситуацій;
- використовувати та розробляти технології роботи з персоналом;
- аналізувати зовнішню і внутрішню середу організації, як джерело організаційно психологічних проблем;
- проводити дослідження і формулювати реалістичні і психологічно обґрунтовані рекомендації на основі отриманих даних;
- здійснювати організаційне консультування;
- знаходити організаційно-управлінські рішення в виробничих ситуаціях;
- застосовувати психологічні технології в роботі з організацією, групою і особистістю;
- застосовувати інтерактивні методи, психологічні технології, орієнтовані на особистісний ріст співробітників.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
 - знання та розуміння предметної області та розуміння психологічної діяльності;
 - здатність генерувати нові ідеї (креативність);
 - здатність приймати обгрунтовані рішення;
 - знання категоріально-понятійного апарату психології;
 - вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
 - здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;
 - здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;
 - здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
 - уміння організовувати та проводити психологічне дослідження професійної діяльності;
 - здатність здійснювати психологічні допомогу, корекцію, вплив відповідно до запиту;
 - здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики;
 - здатність використовувати нові методи та техніки при розробці та застосуванні технологій при роботі з персоналом;
 - уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності;
 - розуміння необхідності, дотримання правил та виконання вимог охорони праці.
- На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організаційна психологія як наукова дисципліна

Тема 1. Зміст технологічного підходу та використання інтерактивних технік в роботі організаційних психологів

Поняття про технологічний підхід в роботі організаційних психологів і сутність технологій. Особливості гуманітарних і психологічних технологій. Психолого - організаційні технології як різновид психологічних технологій. Основні види психолого - організаційних технологій. Поняття про інтерактивні техніки та їх роль у реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів. Роль організаційно-спрямованих інтерактивних технік у формуванні психологічної культури менеджерів і персоналу організацій. Використання змістовно-сміслових інтерактивних технік для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій. Застосування рольових ігор та тренінгів для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.

Тема 2. Значення психолого - організаційного консультування у процесі реалізації технологічного підходу

Роль психолого - організаційного консультування в реалізації технологічного підходу в праці психологів по роботі з персоналом. Основні види психолого - організаційного консультування. Мотиваційний компонент моделі психолого - організаційного консультування. Когнітивно-смісловий та операційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування. Особистісний та організаційний компоненти моделі психолого - організаційного консультування.

Змістовий модуль 2. Психологічні основи організаційних процесів

Тема 3. Технологія профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації

Комунікація в роботі організації. Основні функції комунікативного процесу. Поняття про комунікативні бар'єри в організації, їх види та причини виникнення

(інформаційно-смісловий компонент технології). Сутність комунікативних бар'єрів та їх ролі в діяльності організації. Класифікація чинників, що впливають на виникнення комунікативних бар'єрів в організаціях. Система діагностичних методик для вивчення комунікативних бар'єрів в організації (діагностичний компонент технології). Тренінгова програма для профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації (корекційно - розвивальний компонент технології).

Тема 4. Технологія формування конкурентоздатної команди

Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди (інформаційно-смісловий компонент технології). Ознаки, що відрізняють власне команди від інших груп. Основні особливості команд, порівняно з робочими групами.

Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей діяльності конкурентоздатної команди (діагностичний компонент технології). Система тренінгових занять для формування конкурентоздатної команди (корекційно - розвивальний компонент технології).

Тема 5. Технологія запобігання та розв'язання організаційних конфліктів

Організаційні конфлікти: основні види, причини виникнення та шляхи подолання (інформаційно-смісловий компонент технології). Проблематика конфліктів у діяльності та розвитку сучасних організацій. Основні причини виникнення організаційних конфліктів.

Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей організаційних конфліктів (діагностичний компонент технології). Актуальні проблеми, які існують в управлінні конфліктами у вітчизняних організаціях. Діагностика готовності до переговорів і розв'язання конфліктів.

Модель психолого - організаційного консультування з проблеми розв'язання конфліктів в організації (корекційно - розвивальний компонент технології). Основні етапи здійснення психолого - організаційного консультування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Організаційна психологія як наукова дисципліна												
Тема1. Зміст технологічного підходу та використання інтерактивних технік в роботі організаційних психологів	18	4	4			10	10	1				9
Тема 2. Значення психолого - організаційного консультування у процесі реалізації технологічного підходу	22	4	4			14	20	1	1			18

Разом за змістовим модулем 1	40	8	8			24	30	2	1			27
Змістовий модуль 2. Психологічні основи організаційних процесів												
Тема 3. Технологія профілактики та подолання комунікативних бар'єрів в організації	14	4	4			6	16	2				14
Тема 4. Технологія формування конкурентоздатної команди	18	4	6			8	22	2	1			19
Тема 5. Технологія запобігання та розв'язання організаційних конфліктів	18	4	6			8	22	2				20
Разом за змістовим модулем 2	50	12	16			22	60	6	1			53
Усього годин	90	20	24			46	90	8	2			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не заплановано	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Психологічні особливості технологічного підходу до роботи з персоналом	4	
2	Інтерактивні техніки в роботі психологів з персоналом	4	1
3	Консультації у процесі реалізації технологічного підходу	2	
4	Подолання комунікативних бар'єрів в організації	4	1
5	Формування конкурентоздатної команди	4	
6	Особливості організаційних конфліктів	2	
7	Діагностичні методики та консультування з проблеми розв'язання конфліктів в організації	4	
	Разом	24	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Не заплановано		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Особливості гуманітарних і психологічних технологій.	4	10
2	Професійно-управлінське самовизначення менеджерів.	6	10
3	Розвиток професійно-управлінського самовизначення менеджерів	6	16
4	Особливості прийняття управлінських рішень.	6	12
5	Ділові та навчально-рольові ігри.	4	14
6	Професійна етика менеджерів.	4	18
7	Формування професійної етики менеджерів.	4	14
8	Види соціально - психологічного клімату в організації.	4	8
9	Діагностика соціально-психологічного клімату в організації	4	6
10	Синдром «професійного вигорання» у менеджерів і персоналу організацій	4	6
	Разом	46	80

9. Індивідуальні завдання

Не заплановано

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція;
- лекція з елементами пояснення;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних та лабораторних занять:

- традиційна бесіда;
- евристична бесіда;
- виконання вправ та завдань;
- робота с текстом підручника(конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота

11. Методи контролю

Методи контролю знань:

- письмове опитування;
- контрольні - корекційні бесіди;
- усне опитування;
- письмова контрольна робота;

Форма підсумкового контролю:

- для денної форми навчання – модульний контроль, залік;
- для заочної форми навчання – залік.

12. Розподіл балів, які отримують студент

Поточний контроль та самостійна робота							
M1	M2	M3	M4	Реферат	Модульн і КР	Іспит	Сума
15	15	15	15	10	20	10	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Оцінка за бальною шкалою елементів навчальної діяльності з дисципліни

Елементи навчальної діяльності	Усього за семестр балів
Відвідування та робота на занятті	60
Реферат	10
Модульна контрольна робота	20
Усього – максимум за період	
Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти	
Складання екзамену (максимум)	10
Накопичувальний підсумок	100

Шкали оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100 <i>(та вище з урахуванням необов'язкових завдань)</i>	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

13. Методичне забезпечення

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, екзамен)

13.2. Плани практичних занять

13.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

14. Рекомендована література

Базова

1. Базаров Т. Ю. Организационный контекст управления персоналом / Т. Ю. Базаров / Социальная психология : Хрестоматия. М. : Аспект Пресс, 1999. – 248 с.
2. Балл Г. О. Категорія “культура особистості” в аналізі гуманізації загальної та професійної освіти / Г. О. Балл // Педагогіка і психологія професійної освіти : результати досліджень і перспективи : Зб. наук. пр. / За ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 51 – 61.
3. Бодди Д., Пейтон Р. Основы менеджмента / Д. Бодди, Р. Пейтон. – СПб. : Питер, 1999. – 234 с.

5. Верещагина Л. А., Карелина И. М. Психология потребностей и мотивация персонала / Л. А. Верещагина, И. М. Карелина. – Х. : Изд-во Гуманитарный центр, 2002. –152 с.
6. Войтович Н. О. Проблемы організаційного клімату у вищому закладі освіти / Н. О. Войтович // Практична психологія та соціальна робота. – К., 2002. – № 10 – С. 6 -10.
7. Герберт Д., Розенштиль фон Л. Организационная психология. Человек и организация / Д. Герберт, фон Л. Розенштиль. – Харьков : [б. и.], 2006. – 420 с.
8. Гибсон Д., Иванцевич Д., Донелли Д. Организации. Поведение. Структуры. Процессы / Д. Гибсон, Д. Иванцевич, Д. Донелли. – М. : Инфра-М., 2000. – 268 с.
9. Занковский А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов. М.: Флинта, 2002. – 648 с.
10. Кабаченко Т.С. Психология управления: Учеб. пособие. — М.: Пед. общество России, 2003. — 384 с.
11. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти : [монографія] / Л. М. Карамушка. - К. : Ніка-Центр, 2000. – 332 с.
12. Карамушка Л.М. Психологія управління: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів інститутів післядипломної освіти. - К.: Міленіум, 2003. - 344 с.
13. Карамушка Л.М. Актуальні проблеми психології управління та організаційної психології — К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2003. — 56 с.
14. Карпов А. В. Психология менеджмента / А. В. Карпов. - М. : [б. и.], 1999. – 182 с.
15. Кирхлер Э., Родлер К. Мотивация в организациях. Психология труда и организационная психология. Т. 1. Харьков, 2003. – 144 с.
16. Липатов С.А. К вопросу о предмете и статусе организационной психологии // Журнал практического психолога. 2000, № 5-6. — С. 3-11.
17. Огнев А. С., Гончаров Ю. Н. Рабочая книга организационного психолога. / А. С. Огнев, Ю. Н. Гончаров. - Воронеж : изд-во ВГУ, 2000. – 244 с.
18. Организационная психология / под ред. Г. В. Суходольского. – Харьков : Издательство : Гуманитарный Центр, 2004. – 456 с.
19. Организационная психология / Сост. Л. В. Винокуров, И. И. Скрипюк. – СПб. : Питер, 2000. – 342 с.
20. Организационная психология: Учеб. пособие / Е.Н. Викентьева, Т.П. Емельянова, И.В. Землянская, Е.Д. Короткина, И.Г. Сизова; Под. ред. Т.П. Емельяновой. — Тверь: Твер. гос. ун-т, 2004. – 203 с.
21. Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология: Учебное пособие. СПб.: Речь, 2000. — С. 48-126.
22. Психологические теории организации: Пер. с англ. / Э. Кирхлер, Катя Майер-Пести, Ева Хофманн. – Харьков: Гуманитарный Центр, 2005. – 310с.
23. Снетков В.М. Психология коммуникации в организациях — М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2002. – 192с.
24. Технології роботи організаційних психологів. / За науковою редакцією Л.М.Карамушки. - К., 2005. – 359 с.
25. Хисматуллина З.Н. Организационные конфликты: понятие и типология //Социологические науки. № 3, 2005. С. 108-110.

Допоміжна

1. Большакова А.Н. Социальная психология менеджмента. — Харьков: 2003. — 189с.
2. Гибсон Л., Иванцевич Д.М., Донелли Д.Х. Организации: поведение, структура, процессы. М., 2000. – С. 522-551.
3. Журавлев А.В. Психология управленческого взаимодействия (теоретические и прикладные проблемы). М.: Издательство «Институт психологии РАН», 2004. С. 114-212.
4. Кабаченко Т.С. Психология управления: Учеб. пособие. — М.: Пед. общество России, 2003. — 384 с.

5. Камерон К. С., Куинн Р.Э. Диагностика и изменение организационной культуры. – СПб.: Питер, 2001. – 320 с.
6. Кверк Б. Создавая связи. Внутрикorporативные коммуникации в бизнес-стратегии. – М., 2006. – 416 с.
7. Красовский Ю.Д. Архитектура организационного поведения: Учеб. пособие для вузов – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 334с.
8. Найдыонов М. Формування системи рефлексивного управління в організаціях. - Київ, 2008.- 484 с.
9. Подшивалкина В.И. Социальные технологии: проблемы теории и практики. – К., 1997. – 357 с.
10. Райгородский Д.Я. Психология управления: Хрестоматия. — М.: Бахрах-М, 2006. — 768 с.
11. Райгородский Д.Я. Организационное поведение: Хрестоматия. — М.: Бахрах-М, 2006. — 752 с.
12. Райгородский Д.Я. Психология руководства: Учеб. пособие. — М.: Бахрах-М, 2005. — 768 с.
13. Стоу Б.М. Антология организационной психологии. М., 2005. – С. 519-568.
14. Трошев. И. В. Организационная культура / И. В. Трошев. – М. : Юнити, 2004. –124 с.
15. Управление персоналом: Учеб. для вузов / Под ред. Т.Ю. Базарова, Б.Л. Еремина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М: ЮНИТИ, 2002. — 560 с.
16. Управленческая культура организаций / Сост. Л. М. Кроль, Е. А. Пуртова. – М. : Класс, 2004. – 270 с.
17. Урбанович А. А. Психология управления. / А. А. Урбанович. – Минск : [б. и.], 2003. – 346 с.
18. Филонович С.Р. Лидерство и практические навыки менеджера. М.: ИНФРА-М, 2000. – 288 с.
19. Шакурова З. А. Управление персоналом: учебное пособие / З. А. Шакурова, Л. П. Паршукова, Н. В. Маркус. – Челябинск: Издательский центр ЮУрГУ, 2010. – С. 57 - 59.
20. Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе. СПб.: Питер, 2003. – 222 с.
21. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Э. Шейн. – СПб. : Питер, 2002. -342 с.
22. Шпалінський В. В., Помазан К. А. Психологія управління / В. В. Шпалінський, К. А. Помазан. – Харків : [б. и.], 2002. – 222 с.
23. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – М. : Изд-во ин-та психотерапии, 2005. – 490

15. Інформаційні ресурси

1. Електронні ресурси Інтернету: <http://www.psylist.net>

Розробник(и) програми:

доцент, к психол.н, доцент
(посада, вчене звання, ступінь)

_____ (підпис)

(Кучеренко С.М.)

(прізвище та ініціали)